

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ח' אלול תשפ"א | דף היומי בבלי: סוכה מ | דף הכולל: יומא עג.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תרל"ג עד סעיף ג'.
מוסר: זכור למרים - מ"והנה אחרי " עד "סוף דבר".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יט והנה גמ"ח עד 'ונחזור לענין השבת'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הנוכחים לא הבינו: מה הרב מחפש על הרצפה? | מר"ח אלול ועד אחרי החגים הכריחו את השוחט לאכול... | לבחור כבר נמאס: "למה צריך את כיכרות התנועה האלו?" | 2212

יהלומים מגדולי ישראל

היכן כתוב שאסור ללכת לכותל?

מעשה מופלא מחכמתו ורגישותו של מרן הגה"ק מטאהש זי"ע

שאסור ללכת לכותל?," השיב האיש שכן כתוב בספרו של הגה"ק מסאטמאר זי"ע "על הגאולה ועל התמורה". אמר לו הרבי: בוא ונלמוד ביחד בספר "על הגאולה ועל התמורה", הרבי הוציא את הספר מהארון, והתחיל ללמוד עמו בספר.

כשגמרו ללמוד ביחד, אמר לו הרבי "כעת אתה יכול לחזור ולאסוף כסף אצל חסידי סאטמאר, וכשישאלו אותך אם אתה הולך לכותל, אתה יכול לומר להם "יָא - איך בין אמאל געגאנגען צום כותל, אבער זייט איך האב געלערנט "על הגאולה ועל התמורה", בין איך נאך קיין איין מאל נישט געווען" [אכן פעם הייתי הולך להכותל, אבל מאז שלמדתי בספר "על הגאולה ועל התמורה", לא הייתי שם אפילו פעם אחת]...

(נועם שיח)

סיפר לי ידידי הגה"צ דומ"ץ טאהש בקרית יואל שליט"א, שפעם נסע יהודי מירושלים עיה"ק לאמריקא לאסוף כספים לצורך איזו מצוה, והגיע במסעו למקום מסויים שגרים שם חסידי סאטמאר, וניסה את מזלו לאסוף שם כסף. ברם רובם ככולם שפנה אליהם לבקש כסף, שאלו אותו מיד האם הוא הולך לכותל, ומכיון שלא רצה לשקר, הודה על האמת ואמר "כן, אני הולך לכותל", ולכן כמעט ולא נתנו לו כסף.

בצר לו קם ונסע לקרית טאהש ונכנס אל מרן הגה"ק מטאהש זי"ע ואמר להרבי את אשר בלבבו, שהוא הגיע לכאן לאסוף כסף והסתובב בין חסידי סאטמאר, והללו כששמעו שהוא הולך לכותל, כמעט ולא נתנו לו כסף. שאל אותו הרבי "היכן כתוב

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"אבי זצ"ל סיפר לי כי היה נוכח פעם במעמד חליצה שערך הגאון רבי דוד יונגרייז זצ"ל, וראה כיצד לאחר החליצה השתטח רבי דוד ארצה והביט היטב הדק... והיה תמוה לנוכחים מה הוא מחפש שם"

"רק לאחר ששמעתי על הסיפור שהתרחש לפני מאות שנים עם מהר"י אסאד והקיסר פרנץ יוזף, הבנתי מה הוא חיפש שם" - מעשה מופלא על 'סוד החליצה'

אוסטרו הונגריה האדיר. מתורגמן מיוחד ניצב בתווך והסביר למלך ולפמלייתו כל שלב ושלב של המעמד, החל מקבלת העדות שזו אכן האלמנה שבעלה נפטר ללא בנים, דרך הכנת שטר החליצה, נעל החליצה, ומסירת המודעה של היבם.

לקראת סיום ניגשו חברי הבית דין בדחילו ורחימו לקיים את החליצה עצמה, כולל את מצוות הרקיקה שנעשתה לעיני כולם. צמרמורת עזה חלפה בלב כל הנוכחים, כאשר בשלב זה ניגש מהר"י אסאד אל המלך ירום הודו וביקש ממנו להתלוות עמו צעדים ספורים עד למקום הרקיקה. בהגיעם לשם התבקש המלך להביט היטב לתוך הרוק ולספר מה הוא רואה שם.

המלך הביט נדהם, ונרתע לאחוריו. דמותו של המנוח, אותו הכיר בחייו, נשקפה אליו מתוך הרוק.

"מה זה?" שאל בתדהמה, ומהר"י אסאד הסביר, שמוכא בתיקוני זוהר (תיקון כ"ב דף עב) שסוד החליצה הוא חליצת נפש המנוח והבאתה למנוחתה, וזהו הסימן שיש בידינו תמיד שנעשתה החליצה כדת וכדין, ועיי"ש מקורות בביאור העניין מדוע נפלטת הנפש ברוק דייקא.

"כאשר שמעתי את המעשה מפי הרה"ח רבי דוד הנ"ל, השלים הגאון רבי גמליאל, "הבנתי היטב את מה שסיפר לי אבי הגאון בעל 'מעדני השולחן', שהיה נוכח פעם במעמד חליצה שערך הגאון רבי דוד יונגרייז זצ"ל בבית הדין של העדה החרדית, וראה במו עיניו כיצד לאחר היריקה השתטח רבי דוד ארצה והביט היטב הדק אל תוך היריקה מכל הצדדים, והיה תמוה לנוכחים מה הוא מחפש שם. התלמידי חכמים פירשו שצריך לבדוק את איכות הרוק אם אינו תפל ואם נתקיים כדינו בכל תנאיו והלכותיו המבוארים בשולחן ערוך ובפוסקים (אעה"ז סי' קס"ט סעי' לח).

"אמנם עתה, ששמעתי את המעשה שנשמע מפיו הקדוש של רבי דוד יונגרייז עצמו, הבנתי שרצה גם הוא לדעת ולבדוק אם נעשתה החליצה כדת וכדין ואם הועילה המצווה להעלאת הנשמה למקומה. כנראה שהייתה לו 'קבלה' בעניין וידע מה רואים ומחפשים שם.

זהו גם פשר הסוד שבחליצה הנגלה לחכמים - 'דמתחמי לחכימיא' כלשון יונתן בן עוזיאל, אלו חכמי התורה שלעיניהם נראה ונתגלה 'ברוקא דנפישא' כל הנעשה והנפעל במעשה החליצה בהעלאת הנשמה למקום מנוחתה.

(הרב רפאל ברלזון מוסף שבת קודש כי תצא תשע"ג)

ונגשה יבמתו וירקה בפניו (כה ט).

מתרגם יונתן בן עוזיאל: "תירוק קדמוי רוקא נפישא דמתחמי לחכימיא".

דרכו של יונתן בן עוזיאל, אומר הגאון המקובל רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, לרמוז לסודות התורה, וכפי שנאמר לגביו במגילה (דף ג) "מי הוא זה שגילה סתרי לבני אדם". מהו אם כן אותו סוד נעלם "דמתחמי לחכימיא" [הנראה לחכמים] ביריקת החליצה? במהלך שיחה פרטית שקיים הגאון רבי גמליאל שליט"א עם אחד משומעי לקחו בכ"ו תמוז תשע"ב, סיפר את הסיפור הנורא הבא [הובא ב'טיב הקהילה']:

את המעשה שמעתי מהרה"ח רבי דוד אייכלר זצ"ל, ששמעו וקיבלו מהגאון רבי דוד יונגרייז זצ"ל ראב"ד בד"ץ 'העדה החרדית', שהיה מקובל בידו ממעמד חליצה אחד שהתקיים בבית דינו של הגה"ק המפורסם מהר"י אסאד זצ"ל, מגדולי רבני הונגריה בתקופת ה'כתב סופר' ומראשי העומדים בפרץ נגד הרפורמים והנאולוגים בדורו.

פעם אחת חברו להם המשכילים למיניהם במלחמה כנגד מצוות חליצה, וטענתם בפיהם אין זה טקס יפה שהאלמנה המסכנה צריכה לחלוץ את נעלו של היבם בתוך היכל בית הדין קבל עם ועדה, ואם לא די בכך עוד מחייבים אותה לירוק בפני כולם. עפרא לפומייהו.

למעשה לא חידשו המשכילים דבר, שכן הגויים הקדמונים כבר הקדימו אותם, כמבואר בחז"ל (תנחומא פר' משפטים) שאודות מצוות חליצה אומות העולם מונים [מצערים] את ישראל, מה מצוה זו ומה טעם יש בה.

המשכילים לא בחלו בשום צעד, והגישו בקשה בפני המלך פראנץ יוזף הנודע שיאסור את קיום המצווה. ביום בהיר פקדה משלחת מלכותית את ביתו של מהר"י אסאד והזמינה אותו להתייצב בפני המלך כדי לתת את תגובתו לטענות המשכילים.

להפתעתם הפך הרב את הקערה על פיה, והציע שהמלך יבוא אליו, ישתתף בעצמו במעמד חליצה שייערך בבית דין שבראשותו, ואז ייוכח לראות במו עיניו במהות פעולת החליצה ובתוצאותיה הברוכות, והמלך הסקן סבר וקיבל.

חלפה תקופה, ולפתח בית דינו של מהר"י אסאד התגלגל מעמד חליצה, ודווקא באלמנה מפורסמת שהמלך הכיר היטב את בעלה המנוח מחמת היותו קרוב למלכות. התרגשות עטפה את הנוכחים, כאשר לצד מקומם של דייני ישראל ניצב לו כיסא מתאים למלך

בן דודי הק' ר' אהרן יוסף סיפר לי, שבליטא היה מנהג, שמר"ח אלול עד לאחר החגים - השוחט היה מוכרח לאכול מכל שחיטה ששחט. ואם לא - לא אכלו משחיטתו... מנהג זה נשמר אפילו בגטו קובנה

כך נראו יהודים של אלול' בדורות הקודמים

בעיר לזדיי, אחיו הגדול של אבי, היה שוחט. הוא היה תלמיד חכם גדול וירא שמים בתכלית, והייתה לו קבלה לשחיטה מהגאון רבי אברהם עבר - רבה של לזדיי. מחמת יראת השמים הגדולה שלו הוא לא רצה בשום אופן להתפרנס משחיטה, כיוון שלא רצה ליטול על עצמו את האחריות הגדולה בהכנת הסכין לשחיטה. הוא התפרנס מחנות בדים שהייתה בבעלותו. אחותו ניהלה את החנות והוא ישב ולמד בהתמדה עצומה. אבל מראש חודש אלול עד לאחר החגים הכריחו אותו אנשי הקהילה בעיר לזדיי לשחוט בעבורם, כיון שרצו שאדם גדול, מומחה וירא שמים ישחט בעבורם. הם אמרו שאם לא הוא ישחט - כל אנשי העיר לא יאכלו במשך חודשיים בשר! לשמע טענה זו הוא לא יכל לסרב לבקשת אנשי העיר ושחט בעבורם.

(גיליון 'אייר נזר')

מספר הרב יצחק אלחנן גיברלטר ז"ל בזכרונותיו: שבליטא היה מנהג, שמראש חודש אלול עד לאחר החגים - השוחט היה מוכרח לאכול מכל שחיטה ששחט. לדוגמה, מהעופות היו נותנים לו רגליים ומבהמה חתיכת בשר. הוא היה מוכרח לאכול זאת, ואם לא כן - לא אכלו משחיטתו. מנהג זה נשמר אפילו בגטו קובנה, כשלעיתים נדירות היינו הולכים לשחוט עוף אצל השוחט הצדיק הרב חזן, שהיה מגדולי השוחטים בקובנה ובסלבודקה לפני המלחמה. בגטו התקיים המנהג במשך כל חדשי השנה. מכל שחיטה קיבל השוחט חתיכת בשר כיוון שחששו שמא מחמת הרעב הגדול התיר השוחט שאלה שנתעוררה בכשרות העוף או הבהמה. כאשר אכל השוחט משחיטתו, היתה זו עדות על כשרות הבשר. גם דודי הרב הצדיק הקדוש ר' שמשון גיברלטר הי"ד שגר

על דא ועל הא

באחת מתוך עשרות הפעמים בהן הסתובבנו סביב 'כיכר' ועוד 'כיכר' בעיר אשדוד, החליט אחד הבחורים שנמאס לו: "מה זה? בשביל מה צריך כיכר?" הוא שאל

ולאחר ששמענו את תשובתו של הנהג החביב שלנו, לא היינו צריכים להתאמץ מדי, כדי לזהות שטמון פה מסר מאלף על החיים שלנו בישיבה, ועל החיים בכלל...

"במקום שיהיה לרכבים מקום בשפע - לנסוע ולהתקדם כרצונם, הם צריכים לבזבז כל-כך הרבה דלק על ככרות וסיבובי ענק שגוזלים זמן ופשוט לא נגמרים, בשביל מה זה טוב?! הרי זה מקטין את שטח הכביש מאד, לא חבל?"

הנהג החביב שלנו הקשיב לשאלה בקשב רב, למרות שזו נזרקה בתסכול לחלל האוויר וכלל לא כוונה אליו, ומיד נטל את רשות הדיבור:

"בחורים יקרים, אני שמח ומקוה בשבילכם שעדיין אין לכם רשיון, ואתם זוכים להיות שקועים באהלה של תורה. אבל תרשו לי לתקן אתכם. מעלת הכיכרות האלו, חשובה ונצרכת עד מאד. מעגלי התנועה האלו, זהו פתרון תחבורתי שנועד כדי ליצור סדר

הרב יהושע כהן שליט"א

זה קרה במהלך אחד הטוילים שעשינו מטעם הישיבה בימי 'בין הזמנים'. נהג ההסעה הקבוע שלנו, יהודי מבוגר ולבבי עם זקן לבן וכיפה גדולה שמכסה את הראש מכל צדדיו כקסדה, התייחס אלינו בנועם וחביבות כמו תמיד. שיתף אותנו בסיפורי המקומות הקדושים לציידים עברנו, ואף העניק כמה סיפורי צדיקים אותם זכה לראות במו עיניו.

באחת מתוך עשרות הפעמים בהן הסתובבנו סביב 'כיכר' ועוד 'כיכר' בעיר אשדוד, החליט אחד הבחורים שנמאס לו: "מה זה? בשביל מה צריך כיכר?" הוא שאל - בשם כולנו - את השאלה שמציקה כל-כך. "בשביל מה צריך את כל הכיכרות האלו?"

על הכביש. כשרכב מסתובב סביב משהו, אז הנסיעה הרבה יותר קלה, פשוטה ומאורגנת.

"נכון ששטח הכביש נגנב לטובת הכיכר, אבל דוקא בזכות צמצום שטח הכביש ותיחומו, הנסיעה הופכת הרבה יותר פשוטה, קולחת וזורמת, בלי פקקי ענק שנגרמים מחמת שכל נהג חושב שהכביש של 'אבא שלו', ונוסע איך שהוא רוצה", סיים הנהג בסגנונו המעניין.

לא היינו צריכים להתאמץ מדי, כדי לזהות שטמון פה משל ונמשל יפה. מסר טוב ומאלף על החיים שלנו בישיבה. ובעצם, מוסר השכל חשוב לכל שטחי החיים.

מלבד הכביש המרכזי - סדרי הלימוד והשיעורים, ישנן גם שעות ארוכות שמוקדשות לשינה וזמנים מיוחדים לאכילה. והשאלה שרבים שואלים, למה? בשביל מה זה טוב? למה שכל אחד לא ילמד עד מתי שהוא רוצה, ויישן בזמן שמתאים לו? "לישון ב-10:30? מה אנחנו תינוקות?" מקשים בפליאה אותם צעירים שאך זה עתה התחילו לטעום ולנשום את טעמה וריחה של הישיבה.

"הישיבה' אליה כ"כ השתוקננו להתקבל, עוסקת בניהול תקנון עם זמני שינה ושעות אכילה? מה, אנחנו עדיין בחיידר?!"

תמהים אלו שבימים אלו עדיין סופרים את צעדיהם הראשונים בישיבה.

במחשבה שטחית זה נראה משהו מאד מוזר ועגום, ואולי גם קצת עקום. זמן שמיועד לשינה בישיבה? מישהו פה לא הגזים? אחרי הסיבובים עם הנהג שלנו, הבנו היטב, שהתשובה היא

- לא.

לא רבתי!

כשיש זמן לשינה, אז סביבו סובב כל הציר, וזה מאד מקל ומסדר את שאר היום.

שעות האוכל והשינה הן כמו כיכר ענק שאולי גוזל שטחים מהכביש, אך בזכותו נמנעים פקקים ועומסים על הגוף והנשמה. כי כשאוכלים (כיכר לחם) טוב, וישנים טוב - אז אפשר לנסוע בעירנות וברוגע.

כן, תאמינו או לא, חדר האוכל הוא חשוב מאין כמותו עבור הצלחתכם בישיבה, לא פחות מחדר השיעורים. שעות השינה גם הן כמו כיכר מקושט שמנווט את התנועה נכון, ומסביבו נוסעים בזהירות וברוגע, ללא עומסים וללא פקקים.

איך אמר נהג ההסעה שלנו: "אני 30 שנה על הכביש, הכיכרות ומעגלי התנועה - נחוצים לצורך נסיעה ברוגע ובשלוה. כי כשרכב מסתובב סביב משהו, אז הנסיעה הרבה יותר קלה מוצלחת ומאורגנת.

מספרים, שהנצי"ב מוולאז'ין השיב פעם לתורם ששאלו מה הם סדרי הישיבה בישיבתו: "לתורה אין סדרים, הסדרים שיש בישיבה שלנו הם רק לאוכל ולמנוחה".

הוא אשר אמרנו: זמני השינה והאכילה - הם הכיכר והעוגן שלנו, משום שהם מסייעים ומנווטים את התנועה, כדי שהנסיעה שלנו בכביש תהיה נוחה וחלקה. ללא עומסים, וללא פקקים.

אמור מעתה: בית המדרש אמנם הוא קודש, אבל גם לחדר האוכל - שמור מקום של כבוד והדר, בהצלחתו ופריחתו של כל בן ישיבה.

סגולות וישועות

"רופא הילדים האזורי אמר לי על הילדים בקוממיות, כי טובה בריאותם מכל ילדי האזור!!!"

ועל מה אמר הגאון מבריסק "מצוה לפרסם"? | מתוך מכתבו של גאב"ד קוממיות, הגאון החסיד רבי בנימין מנדלזון זצוק"ל, סיון תשכ"ג במכתבו של גאב"ד קוממיות הגאון החסיד רבי בנימין מנדלזון זצוק"ל, מיום ב' פ' קורח כ"ה סיון תשכ"ג, למחוי' יבלחט"א הרה"ג ר' יוסף ליברמן שליט"א (מובא בספרו 'משנת יוסף' על מסכת שביעית ח"א, תשכ"ד, עמ' י"ח) הוא מספר על ניסי שנת השמיטה שזכו לראות עין בעין.

הרב זוכה בעשירות ... לכל בני קהילתו

אחרי אותה שנת השמיטה תשי"ב, לא היו לנו חטים לזרוע, לפי שבחטים משביעית לא רצינו לזרוע, ובדוחק השגנו חטים מקיבוץ סמוך משנה ששית, חטים שבורים ומתולעים שלא היו

השמיטה, ועד כמה שחביב עלינו קיום מצוה זו, ונתרשם מאד, וקבלנו ממנו הודעה כתובה וחתומה על ידו, כי הפרדס ינטע וכל דיני שביעית ישמרו בו כפי הוראתי. וכן היה, הפרדס ניטע, הושקע בו כחצי מליון לירות, ומנהלי הפרדס מלאו תמיד אחרי הוראתי.

והנה במשך זמן עבודת הפרדס בשנת השמיטה תשי"ט, שנעשתה בדיוק כפי הוראתי, אמרו לי מנהלי הפרדס שלדעתם אני מסכן את הפרדס, ע"י שלא נעבד כראוי מחמת הוראתי, ואני עלול לגרום להפסד הסכום הגדול שהשקיעו בו. פעמים רבות הייתי חושב מה יהיה, אך חזקתי את עצמי בבטחון בעצם המצוה, ובזכות הפוסקים ז"ל שלפי דבריהם פסקתי, ובפרט בזכות הרמב"ם ז"ל שהחמירי כמותו הרבה פעמים, שבוודאי יעזור השי"ת שלא יתחלל ש"ש על ידינו.

וב"ה בסוף מנ"א תשי"ט בא מנהל הפרדס ואמר לי בהתרגשות רבה, כי שנים עשר פרדסים ישנם תחת ידו, ובכולם עבדו כרגיל, מלבד בפרדס קוממיות שלא עשו את הרצוי והצריך לדעתם, ולבסוף פרדס קוממיות הצליח מאד, הרבה יותר משאר הפרדסים, ושאל אותי שאסביר לו הדבר. ואמרתי לו שה"אני מאמין" הראשון הוא, שהשי"ת הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וגם הפרדס, ולפי שאנחנו עשינו רצונו ית' בפרדס, הצליח השי"ת את הפרדס. וכך נרשם במחלקת הפרדסים הממשלתית "הפרדס בקוממיות לא עובד בכל שנת השביעית והצליח".

וכשסיפרו זאת למרן מבריסק זצ"ל אמר שצריכים לפרסם זאת ברבים. אלא מפני שהגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל אמר לא לפרסם מחשש עין הרע ל"ע, ואמרנו זאת למרן זצ"ל, ולא אמר עוד לפרסם, לכן לא פרסמנו, אמנם להעלות על ספר אין חשש.

בשנת השמיטה היתה סייעתא דשמיא מיוחדת

עוד ראינו חסדי השי"ת בטפלי דתליא בן. כי אע"פ שהירקות המותרות שהיו לנו בשביעית היו בצמצום גדול, מ"מ נהגו בע"ה כל החומרות הראויות גם למאכל התינוקות, והנה בשנת השמיטה בא כרגיל רופא הילדים האזורי, לבדוק ולטפל בילדים. ובהיותו אצלנו בקוממיות שאלתיו על מצב בריאותם של ילדינו, ואמר לי כי מצבם ב"ה בכי טוב ויפים הם בכחם ובריאותם מכל ילדי ישובי האזור.

לשנה האחרת כאשר שוב בא לבדוק את הילדים ושאלתיו על מצבם כנ"ל. ענה לי כי מצב בריאותם טוב כמו הילדים שבשאר המקומות. והראנו לדעת כי בשנת השמיטה היתה סייעתא דשמיא מיוחדת, ושלח השי"ת ברכתו במיוחד בזכות מצות השמיטה.

תיכף במוצאי שביעית - נרקבו זרעיהם בקרקע היבשה, ואנחנו לפי שלא חרשנו בסוף קיץ של שנת השמיטה, גם לא בחוה"מ סוכות של מוצאי שביעית, ונמשכה חרישתנו עד מאוחר לתוך החורף, ואח"כ נמשכה זרעיתנו, וכשגמרנו בחדשי החורף התחילו הגשמים לרדת בשפע, והצלחנו בע"ה בתבואתנו בברכה מרובה מאד, ונעשו פלאות בחטים השבורים והמתולעים שזרענו, כי גדלו והצליחו ועשו פרי, בזמן שבכל הסביבה לא היה יכול, והיה לאות שהשי"ת שולח ברכתו לשומרי שביעית.

מצוה לפרסם

עוד שני דברים נפלאים היו לנו בקוממיות בשמיטה תשי"ט, שמרן הגאון מבריסק זצ"ל אמר עליהם שמצוה לפרסם, לכן אודיעם לכת"ה.

בחודשים הראשונים של שנת השמיטה, היה זרוע בשדות מאכלי בהמה, שנזרעו לפני שביעית, שיותר לקצור בשביעית ולאכול בקדושת שביעית, כשיטת הרמב"ן ז"ל שנוהגים כן באר"י. והנה ביום שישי אחד, בא ארבה לרוב לכפרים הסמוכים, ואנשי מקומינו באו אלי בחרדה שיש סכנה גדולה של אכילת כל הנזרע ע"י הארבה. ואמרתי נראה ישועות השי"ת בשמיטה. והנה בא מחנה גדול של ארבה עד לגבול קוממיות, וכשאך הגיעו לגבולינו, תיכף פנו לנו עורף, וכלעומת שבאו כן הלכו, ולא נשאר ארבה אחד בכל גבולינו, ולא הזיקו מאומה.

וכשסיפרתי זאת למרן הנ"ל זצ"ל, אמר זה מופת שצריכים לספר. וציוה להביא הרמב"ן ז"ל על שמות, וקרא לפנינו (ישבו עוד אנשים שם) את דברי הרמב"ן ז"ל (שמות י' י"ד) בשם רבינו חננאל ז"ל שכתב מעת עתירת משה רבינו ועד עכשיו אין ארבה מפסיד בכל גבול מצרים וכו' ועל זה נאמר: 'שיחו בכל נפלאותיו' עכ"ל. ולמדנו כוונת מרן ז"ל שמהרמב"ן ז"ל מוכח שנפלאות בארבה צריכים לספר.

הדבר השני, בשנת תשי"ז החליטה הסוכנות לנטוע פרדסים לכמה ישובים, וביניהם גם לקוממיות. אמנם העמדנו תנאי, כי מסכימים אנחנו רק אם יתחייבו לשמור כל הלכות שמיטה בפרדס לפי הוראתי. כשנה או יותר נתעכב הדבר בגלל זה, כי הם סירבו למלא אחרי התנאי שלנו, ואנחנו עמדנו על זה כצור חלמיש, ובמשך הזמן התייאשו כבר מכל הפרדס, הגם שבעבודת הפרדס היו מתפרנסות כמה וכמה משפחות והיה מגיע רווחה לקוממיות. גם כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א הסכים אתנו ועודד אותנו כי קוממיות תחיה גם בלי הפרדס, עד שבשנת תשי"ח דיברנו עם מנהל הפרדסים מר ויגודסקי, והסברתי לו את גודל קדושת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם מותר לתלות פירות שביעית לנוי סוכה? והאם היה מותר לסחור במין?

סוכה דף מ

פירות שביעית

ערלה, שהם איסורי הנאה, מפני שהנאתו מהפירות התלויין בסוכה, אינם מעצם הפירות אלא ממראיהן, והנאה ממראה הפירות, אינה נחשבה כהנאה, ואין על מראה איסור הנאה. ובספר משפטי ארץ (עמוד 80) הביא שיש אוסרים.

(דרשו - הרה"ג ר' בנימין בירינצוויג שליט"א)

הנצי"ב בהעמק דבר כותב שלפי מה שדורשת הגמרא בסוכה (מ.) גבי פירות שביעית שנאמר בהם "לכם לאכלה" (ויקרא כה ו) - ודרשו 'ולא לסחורה', היה אפשר לומר כך גם לגבי המין שירד לישראל במדבר, שכתוב בו 'ויאמר משה אליהם הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה' (שמות טו טו), "לכם לאכלה" - שיהא אסור לסחור במין. ומה שדרשו עוד בפירות שביעית "לאכלה ולא למשרה וכבוסה" לא שייך במין שלא היה ראוי לדבר אחר [ועיי"ש שכתב שאיסור סחורה כבר נלמד מהפסוק בסמוך "איש לאשר לאהלו"].

וכן כתב האברבנל (עמ' קלד) על הפסוק "ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו" (שמות טו ד): "שהזהירם שלא יחשבו לעשות מהמן סחורה ועושר וגניזה, אלא שיצא העם ולקטוהו דבר יום ביומו, כי הוא מזון ניתן כפי הצורך וההכרח ואינו נקנה בהשתדלות ולא בחריצות ועמל אלא בחסד עליון".

(קב ונקי)

כתב השל"ה (הובא במשנ"ב סי' תרלח ס"ק יא) שראוי לייפות את הסוכה בקרמין וסדינים, ולתלות בה פירות חשובים.

כעת שאנו עומדים בערב שנת השבע שנת השמיטה, מתעוררת שאלה מעניינת, האם מותר לתלות בסוכה פירות שיש בהן קדושת שביעית, שהרי על ידי כך ייאסרו הפירות לאכילה למשך שבעת ימי החג, כיון שהם נאסרים כנוי סוכה ומוקצים למצוותם, וא"כ נעשה כאן לכאורה הפסד לפירות שביעית לשבעה ימים אלו?

הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פ"ז סכ"ג) כתב שאף שנאסרים הם לאכילה לשבעת ימי החג, מכל מקום כיון שלאחר ימי החג יחזרו להתירם, כבר לא נחשבים הימים שהם נאסרים לאכילה כהפסד לפירות, ולכן מותר לתלותם בסוכה. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (משפטי ארץ שביעית פכ"ד הערה 2, אשרי האיש ח"ג פכ"ד אות לה) שאם ידוע שלא יתקלקלו כלל בימי החג, ויהיו ראויים לאכילה לאחר החג, מותר לתלותם.

ויש שרצו להתיר לתלותם, אף אם יש חשש שיתקלקלו בימי החג, כיון שזה לא הפסד ודאי, וגם מטעם שאינו אלא גרמא, אכן בשו"ת מנחת יצחק (ח"י סימן קיט) כתב שאף שיש לצדד להקל מטעמים אלו, מכל מקום למעשה אין להקל כיון שכמה פוסקים החמירו בדיון גרם הפסד בפירות שביעית.

ולתלות פירות ערלה לנוי סוכה, כתב הגר"ש קמינצקי (קובץ הלכות סוכה פי"ב ס"כ) שמותר, ואינו נחשב שנהנה מפירות

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

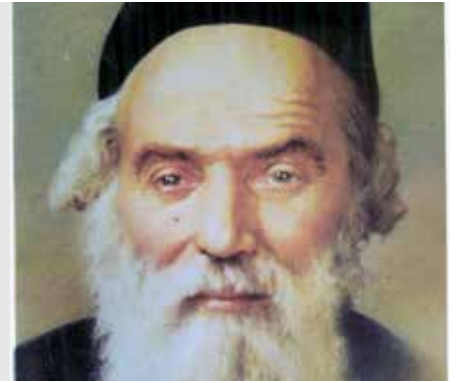
הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

אדם שיודע בוודאות שאחד מהאנשים שלפניו גנב ממנו חפץ, ורוצה לחפש אצל כולם - האם הם מחויבים לאפשר לו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

אינטרס, ולא האמת היא שמדברת מתוך גרונו. ובדוגמה דלעיל: ייתכן שהשר מפיל את ההאשמה על אותו פלוני, ומספר שהוא זה שהלשין, או שהציע לו מחיר משתלם יותר, ועושה זאת כדי לדחות מעליו את תרעומתו של החוכר הקודם. וכן על זו הדרך בדוגמאות אחרות שעשויות לקרות.

עוד כותב ה'חפץ חיים' כי על אחת כמה וכמה שאסור לחשוד ביהודי סתם כך, ללא בסיס, רק מחמת תחושות והשערות. ועל כך נאמר 'בצדק תשפוט עמיתך'. בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים נידון מעניין בקשר לכך - באדם שיודע בוודאות שאחד מהאנשים שלפניו גנב ממנו חפץ, ורוצה לחפש אצל כולם: כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה תנינא סי' קלג אות ח) שמסתבר שמחויבים כולם לתת לו לבדוק אצלם, מדין השבת אבדה, וכדי לסייע להציל עשוק מיד עושקו. ומוסיף, כי העצה שלא יפגעו מכך שחושד בהם היא, שיאמר להם שהחשד הוא רק על אחד מהם, אלא שאותו אחד אינו מוכן להיבדק אלא א"כ כולם נבדקים.

אם לגבי כל רכילות שאדם נכשל בשמיעתה, עומד בפניו נסיון קשה שלא לקבלה, על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בשמועה לגבי היזק ממוני שנגרם לו, הניסיון קשה עוד יותר. בסעיפים הנלמדים היום ב'חפץ חיים' (כלל ו' מהלכות רכילות סעיפים ג-ד) עוסק רבנו בדוגמה כזאת, באדם שהיה לו היזק בעסקיו ולא נודעה לו הסיבה לכך. וכגון שחכר 'ארענדע' - בית מזיגה משר, וסילק אותו השר, ואינו יודע אם היה זה כתוצאה מהלשנה וכו', ובא אדם וסיפר לו כי אכן פלוני הלשין עליו בפני השר.

גם במקרה זה עליו להתחזק ולא להאמין לדברים, אלא לחוש בלבד. גם אם הוא שומע שאנשים מטיחים את ההאשמה הזאת בפני 'המלשין', והלה שותק - אין לו להחליט בדעתו מחמת כך שהדבר אמת.

אמנם, למרות שמדובר בניסיון קשה, יש בו צד קל יותר, וכפי שמסביר ה'חפץ חיים', שבעסקי ממון כגון אלו, ייתכן מאוד שאלו העומדים מאחורי הפצת החשדות - עושים זאת מתוך

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סוכה הגבוהה יותר מעשרים אמה שדפנותיה עשויות באופן ארעי - האם היא כשרה?

מבנה קבע. ומאחר ובדרך כלל כך היא המציאות, אזי אף במקרה שבנו סוכה בגובה זה מקירות ארעיים, והיא משמשת כדירת עראי - הריהי פסולה.

וכתבו הפוסקים ש'אמה' לענין זה, נמדדת לחומרא בשיעור קטן יותר מאמה רגילה; והגובה הכולל של עשרים אמות אלו הוא 9.4 מטרים.

[שו"ע תרלג, א, משנ"ב א ר"ג, ושעה"צ ד; וראה שם, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 1-2]

על מצות סוכה נאמר בתורה: "בִּסְכַת תִּשְׁבוּ שְׁבַע יָמִים", ולא נאמר "תדורו שבעת ימים", וכדומה; ולמדו חכמינו ז"ל מכך, שהסוכה אמורה להיות מקום ישיבה ארעי, ולא מבנה קבע. ולפיכך, סוכה שחללה גבוהה יותר מעשרים אמה, דהיינו, שהסכך מונח בגובה של יותר מעשרים אמה - פסולה מדאורייתא, שהרי סוכה בגובה כזה, לא ניתן לבנותה מקירות ארעיים, כיון שמרוב גובהם, יפלו הקירות הרעועים, וממילא, כדי שהסוכה תעמוד כראוי, יש צורך בחיזוק הקירות והעמדתם באופן של

סוכה הגבוהה יותר מעשרים אמה - האם היא פסולה גם כשמדובר בסוכת ענק?

בספכות הושבתי את בני ישראל, כלשון התורה, וכאשר הסכך מונח בגובה כזה, העין אינה קולטת את הסכך. ולדעה זו, אם הדפנות מגיעות עד הסכך, הסוכה כשרה, כיון שבאופן זה, הדופן 'מוליכה' את העין לכל גובה הדופן, ומשם - לסכך. להלכה, לא פוסקים כטעמים אלו, ולכן, הסוכה פסולה גם כשהיא רחבה, או שדפנותיה מגיעות עד לסכך.

[משנ"ב תרלג, ג]

בהמשך לאמור: בגמרא נאמרו שני טעמים נוספים לפסול של סוכה שסככה מונח בגובה של יותר מעשרים אמה: א. המצוה היא לשבת בצל הסכך, וכאשר הסכך מונח בגובה כזה, הצל אינו נוצר באמצעותו, אלא באמצעות הדפנות הגבוהות. ולדעה זו, אם הסוכה רחבה, כך שבאמצע הסוכה בוודאי נוצר הצל באמצעות הסכך ולא באמצעות הדפנות, הריהי כשרה. ב. מצות הישיבה בסוכה, היא לראות את הסכך, ולזכור "כי

באיזה קשר ניתן לקשור את הסכך לסוכה?

הוא רק כאשר על ידי כך הוא נראה כתקרת בית. ויש שכתבו, שהאיסור לחברו באופן זה, הוא רק כאשר על ידי כך הגשמים אינם מחלחלים לסוכה.

ומותר לקשור את הסכך לדפנות הסוכה, משום שאין זה כדרך חיבור של תקרת בית. ויש שהורה להחמיר בקשירה מהודקת של הסכך, ולדעתו, מותר לקשורו רק בקשר רפוי, או בקשר עניבה, ולחילופין, לכרוך את חבל הקשירה ללא עשיית קשר.

[שעה"צ תרלג, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 4]

כאמור, סוכה הגבוהה יותר מעשרים אמה, פסולה, מפני שבדרך כלל צריך לבנותה בקירות העשויים כמבנה קבע, ואילו הסוכה צריכה להיות מקום ישיבה ארעי. מאידך, סוכה בגובה עשרים אמה ומטה, מאחר וניתן לעשות את דפנותיה מקירות ארעיים, אזי אף במקרה שנבנתה בקירות אבן וכדומה, כמבנה קבע, הריהי כשרה.

אולם, סכך העשוי כגג של מבנה קבוע פסול, ולכן אין לחברו במסמרים, וכדומה. ויש שכתבו, שהאיסור לחברו באופן זה,

* חלל ברוחב שלושה טפחים באמצע הסכך לכל אורכו, הריהו מפריד בין שני חלקי הסוכה, ואם על ידי הפרדה זו נמצא שאין לכל אחד משני חלקי הסוכה בפני עצמו שלוש דפנות, כל הסוכה פסולה.
* חלל ברוחב פחות משלושה טפחים הנמשך לכל אורך הסכך - אינו פוסל את הסוכה, אך אין לאכול או לישון תחתיו.
* סכך פסול שרוחבו פחות מארבעה טפחים, שבצמוד לו יש בסכך חלל שרוחבו פחות משלושה טפחים - הם אינם מצטרפים יחד כדי לפסול את הסוכה, אלא כל אחד נדון לעצמו, והסוכה כשרה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מי ששמע רעש של הזזת שולחן בשעת תקיעת שופר - האם יצא ידי חובתו?

ועל פי האמור, יש להקפיד לשמוע את כל התקיעות בשופר מתחילתן ועד סופן. ולכן, אין לכחכח בגרון, או להזיז רהיט כלשהו, וכדומה, בשעת ההאזנה לתקיעות, כיון שהן המשמיע את הקול והן העומדים בסמוך אליו עלולים שלא לשמוע חלק כלשהו מהתקיעה.

וכן יש להקפיד שלא להביא לבית הכנסת ילדים העלולים להרעיש בשעת התקיעות. וילדים שהגיעו לגיל חינוך - דהיינו, שיודעים לכוון את שמיעתם לקול השופר, ומבינים שמקיימים בכך מצוה - חובה להביאם לשמיעת התקיעות, אך יש להדריכם מראש לשמור על שקט מוחלט. ובדיעבד, מי ששמע בשעת התקיעות קול אחר, אך שמע יחד עמו גם את קול השופר, יצא ידי חובתו.

[שו"ע תקפו, ג, משנ"ב יא, יד, טו רטז, ושעה"צ יט-כ; ביאורים ומוספים דרשו, 11]

תקיעה שתקעו את חלקה בהכשר וחלקה בפסול, וכגון שהתקוע החל לתקוע ולא התכוון לשם מצוה, ותוך כדי התקיעה נזכר בכך ובהמשך התקיעה התכוון לשם מצוה; או שהחל לתקוע לפני עלות השחר, שאז לא ניתן לקיים את המצוה, וסיים לאחר עלות השחר - אף אם אורך החלק הכשר בפני עצמו הוא כאורך הנדרש לתקיעה, התקיעה פסולה.

ויתרה מזו, אף אם התקיעה כולה כשרה, אלא שהשומע שמע רק את חלקה, וכגון שנכנס לבית הכנסת באמצע התקיעה ושמע רק את סוף התקיעה - לא יצא ידי חובתו; אך בנוגע למקרה זה, יש אומרים שאם אורך החלק ששמע בפני עצמו הוא כאורך הנדרש לתקיעה, יצא ידי חובתו, ולכן, כששב ותוקע, לא יברך שנית, אלא ישמע את הברכה מאחר.

הלוח היומי

ח' באלול | רבי אברהם שמשון ב"ר יעקב יוסף הכהן זצ"ל, מראשקוב

בשנת ג' אלפים תתכ"ח, חודש לאחר חורבן ביהמ"ק השני בידי טיטוס הרשע, ביום ח' אלול נחרבה גם 'העיר העליונה' של ירושלים בידי הרומאים. "ואהליבה תזעק נשרפו ארמוני ותאמר ציון עזבני ה'".

בשנת ק"ט, במהלך הפרעות של עלילת 'המגיפה השחורה', נרצחו כ-6000 יהודי קהילת מגנצא הי"ד, ולזכר זאת נקבע בעיר יום זה לתענית ציבור ואמירת אב הרחמים.

בשנת ת"ר, אירע נס ההצלה של יהודי דמשק מעלילת הדם, ולזכר כך חוגגים בני הקהילה את יום זה ולא אומרים בו תחנון.

יארצייט:

תקנ"ט: רבי אברהם שמשון ב"ר יעקב יוסף הכהן זצ"ל, מראשקוב.

תרצ"ו: רבי אלטר אליקים שרגא ב"ר חיים שמעון שפירא זצ"ל, אב"ד ויקנא וצ'רנוביץ', בעל שם משמעון, אהלי צדיקים ועוד.

תשס"ט: רבי מנחם שלמה ב"ר זאב וולף זילברשטיין זצ"ל, רב חסידי גור ב"ב, בעל זהב שבא.

העבודה הנכונה בחודש אלול

רבי יצחק בלאזר כתב: אף אם האדם ירבה כחול מצוות ומעשים טובים, כל זמן שלא נמחלו לו עוונותיו, הוא אינו מאושר וגבר לא יוצלח. תשובה היא הלכה, וכל זמן שלא יקיים גדרי התשובה הוא בלי מזל, ודבר זה נעלם מעיני רבים, אשר משתדלים בימי אלול רק להיטיב מעט את דרכיהם, אבל מה זה שייך לתשובה, גדרי התשובה הם חרטה, קבלה לעתיד ויודוי דברים. (כוכבי אור סימן עג עמ' קלא)

נשתדל להתבונן בימים אלו באיזה דברים אנו נכשלים, וניתן דעתנו לעשות תשובה ולתקנם

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il